

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדרך היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש הפחד יצחק מבאיאן זצוק"ל, הרה"ק רבי יצחק בן הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורה זצוק"ל בן הרה"ק האור ישראל מרוז'ין זי"ע, נלב"ע אור לי"ז אדר תרע"ז.

נביא כאן סיפור מרטיט שסיפר כ"ק האדמור מבוהוש זצוק"ל.

פעם התארגנה קבוצת חסידים בעיירה אחת לנסוע לבאיאן אל הרבי הקדוש הפחד יצחק זי"ע. כשרצו לצאת לדרך הגיע אליהם יהודי פשוט מהעיירה וביקש שיקחוהו איתם לבאיאן. ניסו החסידים להסביר לו שנסיעה לרבי אינה מהדברים המעניינים אותו, אך הוא התעקש והפציר בהם רבות שהוא חייב לנסוע גם הוא לרבי, עד שהחסידים נענו להפצרותיו ולקחוהו איתם.

כשהגיעו לבאיאן ביקש הלה להתקבל אצל הרבי. ניסו הגבאים לשאול אותו מה הוא רוצה לומר לרבי, אך היהודי ענה להם שהוא יזכר רק עם הרבי, והדבר אינו טובל דחוי. כשנכנס אל הקדוש פנימה, פרץ בבכי סוער וסיפר לרבי הקדוש שבנו יחידו החליט להתחתן עם גויה רחמנא ליצלן, והוא כבר קבע עם הכומר על יום מסויים שבו הוא ימיר את דתו רחמנא ליצלן.

הרבי הקשיב לצרה הנוראה, וענה לו: אני יכול לתת לך עצה, אך רק אם תבטיח לי שלא תספר זאת לאף אחד. כמובן שהיהודי הבטיח לרבי שמילה לא תצא מפיו, ואז שאל אותו הרבי: "האם אתה יודע מה שמני?"

"לא", ענה היהודי, "אינני יודע". "שמי הוא יצחק בן מרים", אמר לו הרבי הקדוש, "חזור לביתך, תגיש לבנך ותאמר לידו שלוש פעמים 'יצחק בן מרים', והשם יעזור".

היהודי יצא מהחדר, והחסידים הקיפו אותו בשאלות מה אמר לו הרבי, אך מילה אחת לא יצאה מפיו.

היהודי שלנו חזר לעירו, והחל לחפש אחר בנו. לאחר מאמצים רבים הוא מצא אותו, ומיד ניגש אליו ואמר לו 'יצחק בן מרים' שלש פעמים. מיד כשהבן שמע את המילים הזדעזע כולו והחזיר. ראו עליו שמשוה עובר עליו. לא עבר זמן רב והבן חזר לבית אביו, ונעשה בעל תשובה גמור. הוא התחתן עם בת ישראל כשרה כדת משה וישראל, ונהיה לאברך כשר וישר. כשהבחינו החסידים שבאותה העיירה שהבן חזר בתשובה לאחר שאביו חזר מבאיאן, הבינו שהכל בזכות הרבי. הם ניסו לחלוק על היהודי שיספר להם כיצד קרה הדבר, אך הוא מילא פיו מים.

סיים הרבי מבוהוש זצוק"ל את הסיפור המרגש, באמרו שלאחר שנסתלק הרבי הקדוש מבאיאן זי"ע פגש את היהודי הנ"ל, שאמר לו: כעת שהרבי נסתלק לבית עולמו אני יכול לספר לך, ואז הוא סיפר לו את כל הסיפור.

מדוע נדם קולו של המשפיע

אם אתם חושבים שהוא ביקש שליחה או התנצל משהו, אתם כנראה לא מכירים אותו...

בושה וחרפה!

האם נתינת סטירה מצלצלת לילד חסר אונים, אינה נכנסת בגדר "הרגו את הנפש"? האם עשית לעצמך איזה חשבון הנפש, אולי אני צריך לבקש שליחה מהילד? כשאכלת את השניצל שלך בצהריים, על מה חשבת?

נסיים בדבר טוב. אחד הדיינים החשובים בקרית ויז'ניץ שימש פעם כחונך פרטי עבור בחור קרוב משפחתי. פעם בשיחה איתו הוא סיפר לי לפי תומו, שכל יום לפני שהוא מתחיל ללמוד איתו, הוא שם פרוטה לצדקה, שיהיה לו סייעתא דשמיא להשפיע על נפש הילד בישיבה.

יש מחנכים, ויש מחנכים. יש מחנכים שזוכים לבנות את הנפש, ויש כאלה – שאני לא רוצה להמשיך...

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ד שבט, מועד קטן דף י"ד)

אשרי מי שחושדין אותו ואין בו

למדנו בדף היומית במסכת מועד קטן דף י"ח ע"ב: "אמר רבי יוסי, יהא חלקי עם מי שחושדין אותו בדבר ואין בו".

נספר על כך סיפור מהרבי הקדוש רבי חנוך העניך מאלכסנדר זצוק"ל. היה פעם יהודי אחד שיצאו עליו כל מיני שמועות לא טובות, היו כל מיני רינונים אחריו. עד שאותו יהודי הגיע אל הרבי רבי העניך מאלכסנדר זצוק"ל, והתנצל על כך שחושדים בו דברים לא כל כך טובים.

שאל אותו הרבי מאלכסנדר: מה יש לך לענות על זה? היהודי שהיה ידע ספר, ציטט מיד לשון חז"ל: "אשרי מי שחושדין בו ואין בו".

שמע הרבי מאלכסנדר את דבריו, והגיב מיניה וביה: אם אתה כבר מדבר על "אשרי", עדיף שתחזיק את עצמך ב"אשרי" השני, "אשרי ויטבי ביתך". שב ביתך ואל תלך למקומות מפקפקים שיביאו אותך לידי חשד...

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ח שבט, מועד קטן דף י"ח)

כשאפשר לשתוק לא צריך לדבר

השבוע נלמד בדף היומית (בימות דף י"ג ע"ב): "דתינא רבי נחמיה אומר, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה. ותנא דבי ר' ישמעאל, כגון אלים אלימה, מחנים מחנימה, מצרים מצרימה, דבליתימה, ירושלימה, מדברה".

הכוח שיש לנו בפה

הוא אחד מגדולי המגידים, כל רז לא אניס ליה, מחכים חודשים להיכנס אליו לברכה, ועם זאת כמעט שנה שלימה הוא לא הסכים להגיד דרשה. וכל זה למה? כי הוא היה פעם במקום מסויים בעולם, בלי לתת פרטים, ונשא דרשה מדם ליבו, ואף אחד לא טרח לגשת להגיד לו יישר כח. הוא קיבל חלישות הדעת, והכל נעצר...

לפני עשר שנים הייתי בדניר יוקרתי, אברך עבד כמה חודשים להכין מצגת לדניר. הסתיימה המצגת, ויהודי ניגש אליו, כשהוא אומר לו: "אה... שוואַקע מייסעס! מצגת חלשה מאוד!". האברך שעבד והשקיע את כל כוחו במצגת, נהיה חיור כסיד... מורי ורבותי, הפה שלנו יכול להיות בונה עולמות, וחלילה – הורס עולמות!

בחדש האחרון נגשתי לאברך שנמצא בהליך גירושין, ואמרתי לו: "צדיק, אתה אדם מושלם! הלוואי היה לי בן כמוך!". האברך קפא מהתרגשות. הוא לא מצא מילים איך להודות לי... אם היינו יודעים איזו עוצמה יש לכל אחד מאתנו בפה, היינו מחשבים מסלול מחדש.

מורי ורבותי, מה עובר עלינו? למה כל כך קשה לחלק מאיתנו להגיד 'יישר כח'? למה כל כך קשה לחלק מאיתנו לפרגן ולהגיד מילה טובה?

הבה נלמד ביחד שטיקל רש"י. בסוף פרשת יתרו על הפסוק: "כִּי חִרְבָּהּ הִנֵּפֶת עֲלֶיהָ וְנִתְחַלְּלָה" אומר רש"י הקדוש: "שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, לפיכך לא יבוא עליו כורת ומחבל. והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים שאינם ראות ולא שומעות ולא מדברות, על ידי שמטילות שלום אמרה תורה לא תניף עליהם ברזל, המטיל שלום בין איש לאשתו, בין משפחה למשפחה, בין אדם לחבירו, על אחת כמה וכמה שלא תבואהו פורענות". ראו מה קורה ליהודי שאומר מילים טובות לסובבים אותו, יהודי שעושה טוב לעם ישראל!

מורי ורבותי! אין נברא בעולם שאינו מאושר לשמוע מילה טובה על הילדים או על משהו שהוא עשה והשקיע. ובזכות שנביא אהבה, אחוה, שלום ורעות לכל כלל ישראל, נקרב את הגאולה, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ב שבט, מועד קטן דף י"ב)

המחנך שטעה בילד אחר

למדנו בדף היומית (מועד קטן דף י"ד ע"ב): "רבי עקיבא אומר, מנין לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טועמין כל אותו היום, תלמוד לומר לא תאכלו על הדם".

הבוקר בהכנת השיעור, חזרתי לימי הילדות. הייתי ילד בחיידר, והאחראי על ארוחת הצהריים, הוריד לי סטירה מצלצלת. שאלתי אותו: לכבוד מה הסטירה? בלי להתרגש הוא ענה לי: "טעיית בילד אחר".

מיני מתיקה

למדנו בדף היומי במסכת מגילה (דף י"ח ע"א): "עבדה והודאה חדא מילתא היא". חשבתי לומר בחמלת ה' עליו ובסייעתא דשמיא, כשיהידי עובד את בורא עולם, "איזו היא עבדה שבלב, זו תפילה", זה חייב לבוא יד ביד עם הודאה. כשאנחנו רוצים לפעול ישועה בתפילה, יהידי בא לבורא עולם ובוכה ומתפלל, זה צריך להיות משולב ביחד עם הודאה. כשיהידי מודה לבורא עולם, יש לו פתחון פה לבקש דברים נוספים. אם לא אמרת תודה לרבונו של עולם, איך אתה יכול לבקש? הרי עוד לא הודית?

וכן ההיפך, מי שבא להודות לבורא עולם, צריך לשלב את זה עם בקשה על העתיד. וכמו שאומרים בשם צדיקים על הפסוק שנאמר אצל לאה אמנו "הפעם אודה את ה' ותעמוד מלדתי", היה פה הודאה, לאה אמנו הודתה לבורא עולם אבל לא היתה פה בקשה על העתיד, ולכן ותעמוד מלדתי. וזה הכוונה "עבדה והודאה חדא מילתא היא".

ידוע שכ"ק מרן הבית ישראל מגור זצוק"ל היה מדבר עם הסובבים אותו בנוסח של קוצק, בצורה חריפה בקיצור נמרץ, בבחינת "מילה בסלע", וכן גם דרש מהם לדבר כך, שלא לדבר מה שלא נחוץ.

וכן היה רגיל לחזור על אימרתו של הרה"ק רבי מנדלי מוורקא ז"ע שהיה שואל על מה שאמרו חז"ל (בגמרא ה"ל) שכל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה ה"א בסופה, שלכאורה אינו מובן מה הרויחה התורה בכך? בשלמא אם היינו מרויחים בכך אות, הרי הגמרא אומרת (בפסחים דף ג' ע"ב) לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה, אבל אם ממילא צריך לכתוב אות אחרת במקומה מה הרווחנו?

אלא ההסבר הוא - אמר הרה"ק מוורקא - שאם ברגע זה אפשר לשתוק, גם אם בסוף תצטרך לדבר ולומר את מה שאתה צריך לומר, הרי זה גם כן רווח...

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

בדף היומי (יבמות יג ע"ב) לומדת הגמרא מהפסוק "לא תתגודדו" שאסור לעשות אגודות אגודות. והרמ"א (בסי' תצג) כותב לגבי מנהגי האבילות בספירת העומר: "ולא ינהגו בעיר אחת מקצת מנהג זה ומקצת מנהג זה משום לא תתגודדו". ורצינו לשאול מה הדין בימינו כאשר התאספו בארץ הקודש כל מיני קהילות מכל העולם וכל קהילה יש לה את מנהגיה ואורחות חייה, האם יש גם כן איסור לנהוג בעיר אחת שני מנהגים? ומה הדין כשמתפללים בבית כנסת אחד אנשים מקהילות שונות האם מותר להם לנהוג כל אחד כפי מנהגיו?

תשובה שהתקבלה מבעל 'פסקים ותשובות', הרב הגאון רבי אהרן אריה כ"ץ שליט"א, מו"ץ בשכונת רמת שלמה ירושלים

שלום וישע רב למעלת כבוד האי גברא רבה, זיכה רבים וזכה בכתב ובע"פ תמידין כסדרן, שמן תורק שמו, הרה"ג מוהר"ר אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א אחדשה"ט בהערכה גדולה,

הנני להשיב על שאלתו הנחוצה, והגם שענין זה רחב מאד, נשתדל לסכם בקצרה יסודי הדברים [והשתדלנו להביא רק השיטות העיקריות].

א. האיסור להיעשות אגודות אגודות הנלמד מהפסוק "לא תתגודדו", דעת רוב הראשונים והאחרונים שהוא מדאורייתא, ואינו אסמכתא בעלמא. ישנם ב' טעמים לאיסור זה: א. כדי שלא יראה כאילו יש שתי תורות (רש"י, רא"ש ורשב"א בסוגיא), ב. לפי שהדבר גורם למחלוקת ופירוד (רמב"ם ע"ז יב יד). ומ"מ האיסור נוהג אף כשאינן חשש שיבואו בפועל לידי מחלוקת, כגון כשהציבור אינו מקפיד שיהיו הנהגות חלוקות, והוא מפני הטעם הראשון שזכרתי בשתי תורות (שועה"ר תצג ז).

ב. האיסור לעשות אגודות, מוזכר בגמ' לגבי מחלוקת בדינים דאורייתא או דרבנן [כמוזכר בסוגיא לגבי מקרא מגילה ומלאכה בער"פ]. לענין מנהג שאינו נובע מכח מחלוקת בהלכה, נחלקו הפוסקים אם יש בו איסור לעשות אגודות אגודות (עי' מג"א ופר"ח ודעת"ס סו"ס תצג, פנים מאירות ב קלג ועוד פוסקים).

ג. באופן שאדם רוצה לנהוג לחומרא שלא כהציבור מחמת חשש בדין, כגון להניח תפילין דר"ת, רשאי, כיון שמחמיר רק בדרך חומרא ולא משום שכך ההלכה (מעיל צדקה ס' נ, מהרש"ם ח"ח פד ועוד פוסקים. אמנם עי' כה"ח רנ"ג סקל"ט).

ד. אין איסור זה נוהג אלא בעיר אחת, אבל בשני מקומות רשאים כל מקום לנהוג כמנהגם (כדעת ר' יוחנן בסוגיא). ואפילו בעיר אחת, כשיש שני בתי דינים בעיר, רשאי כל ב"ד לפסוק כדעתו, וכל אחד ינהג כפסק ב"ד אחד (ר"ף רוא"ש ורובא, וכ"פ המג"א, אך י"א שהרמב"ם מחמיר בזה).

ה. לאור האמור, כתבו גדולי האחרונים, ששתי קהילות בעיר אחת, שמוצאם משני מקומות החלוקים במנהגיהם, כגון בני אשכנז וספרד הגרים בעיר אחת, מותרים כל קהילה לעשות כמנהגיה, מפני שכל קהילה נחשבת כעיר בפני עצמה (פר"ח ועוד פוסקים), או שעכ"פ נחשב כשני בתי דינים בעיר אחת. ואפילו כשרוב הקהילות נוהגות באופן אחד, אין מיעוט הקהילות כפופות לרוב (הב"י באבקת רוכל). ובלבד שיש לכל קהילה ביהכ"נ בפני עצמה, שמתפללים בה בציבור בכל יום (עי' ביה"ל תסה ד"ה וחומרי), ואז מותר לנהוג בכל ביהכ"נ כפי מנהגיה.

ו. נמצא לפי זה, שבזמננו שייך איסור "לא תתגודדו", בעיקר בביהכ"נ אחד שמתפללים בו אנשים מכמה עדות. אך זהו דוקא בדברים הניכרים, אבל בצינעה ואינו ניכר, מותר (רוב הפוסקים). ולכן מותר להתפלל בלחש בנוסח שונה מהנוסח שמתפלל הציבור [וכן לגבי פסוקי זמרה, וברכה על הלל בראש חודש וכיוצ"ב]. אבל ש"ץ חייב להתפלל כנוסח המקום, וכן בנוסח הקדיש וקדושה, ומ"מ לגבי שינוי הברה אין 'מנהג המקום' (מנח"י).

ז. דוגמאות לדברים הניכרים שאסור לשנות בהם: אמירת יודי לפני נפילת אפים בהכאה על הלב; נפילת אפים לפני או אחרי 'והוא רחום'; הגבהה לפני או אחרי קריה"ת; מי שאינו נוהג לאמרם ומתפלל במקום שאומרים, יאמר כמנהג המקום. והנוהג לאמרם ומתפלל במקום שאין אומרים, רשאי לומר בלא הכאה על לבו, שלא יהיה ניכר (אגרות משה).

ברכת כהנים באהבה ובעתירה שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה מתוך כ"ט

אהרן ארי' כ"ץ

מקולמוסם של הקוראים

כב' הוד מעכ"ת שליט"א ניהון מן שמיא בכוחות השפעה מבורכים ומיוחדים לסנן ולברור הזק היטב את הווארטים, הסיפורים, והנידונים האקטואליים, הנצרכים לבני דורנו, מתוך מטרה לשם שמים להאהיב את התורה על לומדי התורה מתוך חן ובעונם ובחביבות מיוחדת, ובכך להגן עליהם מפני כל רוחות העולם השורים ומעיקים ל"ע בדורנו דור יתום ולהגן מפניהם!

אשרינו ואשרי חלקנו שזכה דורנו להאי גברא רבה כש"ת יד"ע האי"ש שליט"א הנכבד העומד כגבר כנגד כל חמדות העולם ותענוגיו החולפים והולכים, ומביא תחליף נעים ומתוק ונצחי בדמות הגישמאק והמתיקות שבתורה הק'.

העלון החשוב "מתיקות הדף היומי" מזכיר לנו ממש את דברי רבינו ה"אור החיים" הקדוש בפר' כי תבא, שם כותב: "שאם היו בני אדם מרגישין במתיקות וערבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא ייחשב בעיניהם מלאו עולם כסף זהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם".

זכה כתר במתיקותו כי עריבה עלינו ביותר להגשים במלואו את דברי האור החיים הק' הנ"ל. אשרי העם שככה לו! לך בכוחך זה מעלה מעלה והושעת את ישראל עדי ביאת ינון במרהר בימינו אמן.

מאחל ומברך מכל הלב, יעקב היילר, ביתר

חזק ואמץ ידי עוז משכבר הימים, מרביץ התורה במתיקות בשמחה ובענוה, מאהיב את התורה הק' על לומדיה באופן שאין לו אח ורע, איש תבונות ורב חמדות, פה מפיק מרגליות, שפתותיו נוטפות מתיקות תדיר, חן הוצק בשפתותיו, ה"ה כש"ת הגה"ר רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א ר"מ ותיק בדף היומי רבות בשנים לאלפים רבים בארץ ובעולם כולו, בנו של רב האי גאון וצדיק מופלא, הבלתי נשכח, איש סגולה, כש"ת רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל ראש הכולל ורב דחסידי סוכטשוב בבני ברק

מה אומר ומה אדבר, בכל שבוע עם בא העלון לביתי, הרי הבית מתמלא אורה ושמחה ואני מחיה את עצמי ואת בני ביתי ממש, דברך הם כמים קרים על נפש עייפה במיוחד לצעירי הצאן שזה להם עתה לראשונה המתודעים ונחשפים לסיפורים ולעובדות, המשא ומתן ההלכתי בכל חלקי התורה, ועוד, כיד ה' הטובה עליך.

הרה"ק רבי ברוך מגורליץ זצוק"ל היה מפרש את הפסוק "לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו" (קהלת י, ב), שחכם כשהוא לומד משהו, מסכת מסויימת או ספר מסויים, הוא תמיד מסתכל לצד ימינו לראות כמה דפים הוא למד כבר ולשמור בהם, אבל הכסיל מסתכל תמיד לשמאלו לראות כמה דפים יש לו עדיין ללמוד...

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661